

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248627

ผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมใน
ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

สาโรช เนติธรรมกุล

คุณหญิงนิพนธ์ เสนอคำ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นสารสมบูรณ์ของภาควิชาตามหลักสูตรปริญญา
ปรัชญาคณะศึกษาศาสตร์ (สังคมวิทยา)
ปีการศึกษา 2554

THE IMPACT OF COMMUNITY ENTERPRISES ON
SOCIAL CHANGE IN THE UPPER SOUTHERN
REGION OF THAILAND

SAROCH NATITHAMKUL

A DISSERTATION PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
(SOCIOLOGY)

2011

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

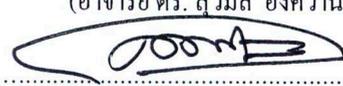
ชื่อเรื่องคุษฎีนิพนธ์ ผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน ภาคใต้ตอนบน
ของประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน นายสาโรช เนติธรรมกุล

สาขาวิชา สังคมวิทยา

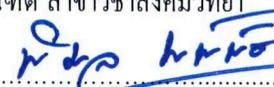
คณะกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์

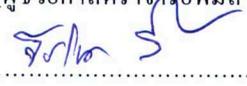

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อนรรักษ์ ปัญญานุวัฒน์)

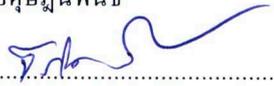

.....กรรมการ
(ดร. ศรีปริญญา ชูประจ่าง)

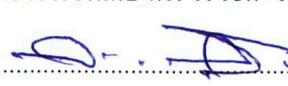
มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นสาระสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุทธิพิธ)

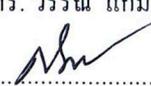

.....รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรโชค วีระสย) ปรัชญาคุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

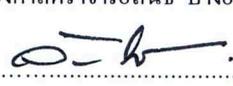
คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรโชค วีระสย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกตุ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สนธิ บางยี่ขัน)

.....กรรมการ ผู้แทนจากคณะกรรมการบริหาร
(อาจารย์ ดร. วันเพ็ญ วอกกลาง) โครงการปรัชญาคุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องคุณฐิณีพนธ์ ผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน
ภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน นายสาโรช เนติธรรมกุล

ชื่อปริญญา ปรัชญาคุณฐิณีบัณฑิต

สาขาวิชา สังคมวิทยา

ปีการศึกษา 2554

คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณีพนธ์

1. อาจารย์ ดร. สุวิมล อังควานิช ประธานกรรมการ
2. ศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์
3. ดร. ศรีปริญญา ฐปกระจำง

248627

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครัวเรือน และชุมชนในภาคใต้ตอนบนหลังจากมีวิสาหกิจชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครัวเรือนและชุมชนในชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กับชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครัวเรือน และชุมชนในภาคใต้ตอนบน

การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายให้เห็นภาพรวมของการเปลี่ยนแปลง และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อนำข้อค้นพบมาสนับสนุนผลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 720 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดย t Test F Test และ การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ในภาคใต้ตอนบนบางชุมชนยังมีลักษณะแบบชุมชนโบราณ มีความเป็นชุมชนเข้มแข็ง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เศรษฐกิจในหมู่บ้านของภาคใต้ในอดีตมี

ลักษณะเป็นเกษตรแบบผสมผสานมากกว่าภาคใด ๆ ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ แต่ผลจากการพัฒนาชาวบ้านหันมาปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้อาหารหลักแทบทุกอย่างต้องพึ่งจากชุมชนภายนอก ชาวบ้านต้องดิ้นรนในการทำมาหาเลี้ยงชีพมากขึ้น จากนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ทำให้ในชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ขึ้น คนในชุมชนมีการยอมรับสิ่งแปลกใหม่ที่เข้ามาในชุมชน การรวมกลุ่มทำให้เกิดการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และผู้หญิงมีบทบาทในชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

2. การเริ่มต้น ตลอดจนความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนขึ้นกับบทบาทของผู้นำในชุมชนอย่างมาก ที่สามารถจูงใจและกระตุ้นให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางอ้อม คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาของชุมชน

3. วิสาหกิจชุมชนทำให้ภูมิปัญญาที่มีดั้งเดิมของบรรพบุรุษถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ แม้ความสามารถในทางธุรกิจของชุมชนมีน้อย แต่วิสาหกิจชุมชนทำให้ชุมชนค่อย ๆ เข้มแข็งขึ้น หากแต่ต้องพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐและจากสังคมภายนอกในระยะเริ่มแรก

4. วิสาหกิจชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบวิธีการทำงานในชุมชนที่ทันสมัยมากขึ้น ทั้งการจัดองค์การ การจัดการประชุม และระบบบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาของชุมชนในระยะยาว

5. กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้ส่วนหนึ่งให้กับครอบครัว สมาชิกของกลุ่มมีโอกาสใช้เวลาว่างร่วมกัน เกิดกลุ่มเพื่อนสมาชิก การมีกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดผลดีที่ตามมาทั้งในครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนทำให้คนในชุมชนย้ายถิ่นลดลง

6. จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยในครัวเรือนที่ต่างกันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในครัวเรือนและชุมชนต่างกัน ปัจจัยความสัมพันธ์ของชุมชนต่างกันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในครัวเรือนและชุมชนต่างกัน และปัจจัยวิสาหกิจชุมชนที่เข้ามาในชุมชนต่างกันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในครัวเรือน

และชุมชนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามสมมุติฐานที่วางไว้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในหลายประเด็น ซึ่งได้แก่ ทักษะคิดของคนในครัวเรือนและชุมชนต่อวิสาหกิจชุมชน ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาในชุมชน การผลิตสิ่งใหม่ขึ้นในชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในภาพรวม

additional findings which were supportive of the conclusions derived from the qualitative research investigation.

Using the technique of multi-stage sampling, the researcher constituted a sample population of 720 households.

Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of frequency, percentage, mean and standard deviation. The researcher also employed the techniques of *t* test, *F* test, and multiple regression analysis.

Findings are as follows:

1. Certain communities in the upper southern region of Thailand still manifest traditional characteristics. They are strong communities, the members of which engage in mutual aid. In the past, southern village economies were grounded in collective agricultural practices at a higher level than was the case in other regions. This in turn fostered autonomous community economies.

However, development led villagers to rely on a mono-crop system in agriculture. Consequently, villagers were forced to rely on staple food being brought in from the outside. The untoward upshot was that it became very difficult for villagers to sustain themselves.

To answer the urgent needs of the villagers a policy promoting community enterprises was formulated and applied. New economic techniques were accepted by the communities. Inured to collective decision making, the villagers accepted the new ways with alacrity. Of importance is it

that women began to adopt community-wide roles in a fashion previously unseen in these communities, especially in regard to the roles they played in new community enterprises.

2. Whether community enterprises were brought into communities and whether once operational they were successful greatly depended on the actions of community leaders. For in their leadership role, these community leaders could motivate and encourage community members to see the importance of adopting changes in order to improve their communities.

In addition, community enterprises engendered changes in an indirect way. Community members learned the value of participating in work and teamwork, a good starting point for further community development.

3. Community enterprises encouraged the use of beneficial ancestral local wisdom. Although these communities only commanded a modicum of business ability, community enterprises still gradually strengthened them. However, at the initial stages, it was still necessary to depend on public sector agencies and society outside of the communities.

4. Community enterprises created changes in the patterns of work methods through the modernizing of techniques. New organizational techniques were applied in the holding of regular community meetings. Accounting systems were adopted allowing for inspection and verification of accounts. These changes were beneficial to community development in the long run.

5. Community enterprises activities were partially responsible for augmenting familial incomes. Members of the groups could spend free time together in group activities engendering friendships. Such collective activities had salutary affects on households and communities at large. Dispersal of loyalties by community members decreased.

6. In the course of hypothesis testing, the researcher found that differences in household factors were correlated with concomitant differences in respect to household and community social change. Differences in the factor of community relationships paralleled differences in household and community social change. The differences engendered by the factor of community enterprises being introduced into communities were associated with concomitant differences in household and community social change at a statistically significant level. The finding was congruent with the relevant set hypothesis postulated for this investigation.

In addition, in detailed considerations, it was found that social change in communities without community enterprises differed at a statistically significant level from those having community enterprises in many aspects. These differences were found in respect to the aspects of the attitudes of household members and communities toward community enterprises; characteristics of community society and culture; participation in community activities; new technology being brought into the community; community production of new products; economic changes; cultural changes; changes in

the ways of life of community inhabitants; and social change in an overall picture.

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร. สุวิมล อังควาณิช ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และ ดร. ศรีปริญญา รูปกระจ่าง กรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในแต่ละบทของคุษฎีนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุขโข รองศาสตราจารย์ ดร. สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา รองศาสตราจารย์ ดร. สัจญญา สัจญญาวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณิ แกมเกตุ รองศาสตราจารย์สนธิ บางยี่ขัน และ อาจารย์ ดร. วันเพ็ญ วอกลาง ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบคุษฎีนิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อความสมบูรณ์ของคุษฎีนิพนธ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ เอกเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราตรี นันทสุคนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ช่อเพชร เบ้าเงิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสนุ ฟองศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศาล ศรีมหาวโร และ ดร. ภมรรัตน์ สุธรรม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลา ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีเสมอมาตลอดเวลาในการศึกษา

ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ภรรยา และลูกสาว ที่คอยให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลาที่เรียน ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ขอมอบเป็นเครื่องทดแทนคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

สาโรช เนติธรรมกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(12)
สารบัญตาราง.....	(15)
สารบัญภาพประกอบ.....	(18)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
บริบทชุมชนของภาคใต้.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	36
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	41
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	49
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรที่ศึกษา.....	73

บทที่	หน้า
กลุ่มตัวอย่าง.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การนำเสนอข้อมูล.....	86
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	88
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	173
สรุป.....	222
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	225
สรุปผลการวิจัย.....	225
อภิปรายผล.....	231
ข้อเสนอแนะ.....	238
ภาคผนวก	
ก แบบสำรวจ และแบบสอบถามในการวิจัย.....	243
ข บุคคลที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม.....	271
ค ภาพกิจกรรมภายในชุมชน.....	303
บรรณานุกรม.....	327
ประวัติผู้เขียน.....	349

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ทะเบียนรายชื่อพื้นที่เป้าหมายจากการสุ่มเลือกเพื่อการวิจัย.....	82
2 วิธีการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	83
3 การจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	84
4 จำนวนและร้อยละของชุมชนที่สุ่มตัวอย่างตามพื้นที่	174
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนและชุมชน.....	177
6 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนกับความพร้อมในกิจกรรม วิสาหกิจชุมชน.....	181
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมของภาคใต้ตอนบนในภาพรวม	183
8 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของคนในชุมชนต่อวิสาหกิจชุมชน ในภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มี วิสาหกิจชุมชน.....	185
9 ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ของชุมชนภาคใต้ตอนบนระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชน ที่มีวิสาหกิจชุมชน	187
10 ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองในชุมชนภาคใต้ ตอนบนระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน....	188
11 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	190
12 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในชุมชนภาคใต้ ตอนบนระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน....	191
13 ผลการเปรียบเทียบเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	193

ตาราง	หน้า
14 ผลการเปรียบเทียบการผลิตสิ่งใหม่ขึ้นในชุมชนภาคใต้ตอนบนระหว่าง ชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน	195
15 ผลการเปรียบเทียบการมีงานทำของคนในชุมชนในภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	196
16 ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายได้ของคนในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	197
17 ผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางวัฒนธรรมของคนใน ชุมชนภาคใต้ตอนบนระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชน ที่มีวิสาหกิจชุมชน	199
18 ผลการเปรียบเทียบการมีวิถีชีวิตใหม่ของคนในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจ.....	200
19 ผลการเปรียบเทียบการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอกของคนในชุมชน ภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชน ที่มีวิสาหกิจชุมชน	201
20 ผลการเปรียบเทียบการย้ายถิ่นของคนในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	202
21 ผลการเปรียบเทียบความขัดแย้งในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	203
22 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนภาคใต้ตอนบน ระหว่างชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนกับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน.....	205
23 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชน กับชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน	206
24 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระ และ คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมในภาคใต้ตอนบน	209

ตาราง	หน้า
25 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของภาคใต้ตอนบน ...	210
26 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ตอนบน ...	211
27 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจในภาคใต้ตอนบน	212
28 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ตอนบน	213
29 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ตอนบน	214
30 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ตอนบน....	215
31 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยภาพรวมในชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชนของภาคใต้ตอนบน	216
32 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยภาพรวมในชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชนของภาคใต้ตอนบน	217
33 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในครัวเรือน ปัจจัยความสัมพันธ์ของชุมชน และปัจจัยวิสาหกิจชุมชน กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในชุมชนที่ไม่มีวิสาหกิจชุมชน และชุมชนที่มีวิสาหกิจชุมชน	218
34 ความคิดเห็นของคนในครัวเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ไม่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา	220
35 ความคิดเห็นของคนในครัวเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา.....	221

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย.....	72
2 ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แม้จะมีการเติบโตจากธุรกิจท่องเที่ยว แต่ชาวบ้านดั้งเดิมก็ยังมี การดำเนินการวิสาหกิจชุมชนเป็นผลผลิตจากพืชผลที่มีในท้องถิ่นคือมะพร้าวและภูมิปัญญาของชุมชนที่สะสมมา เป็นขนมพื้นบ้าน.....	304
3 สันทนาการกับชาวบ้านในพื้นที่เพื่อหาข้อมูล ผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา.....	304
4 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงหอยนางรมที่หมู่ 6 ตำบลพลาวยวาส อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	305
5 วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงหอยนางรมในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกจะใช้พื้นที่ใกล้บ้านในการเตรียมหลอดหอยเพื่อจะนำไปปักไว้ในทะเล.....	305
6 ผลผลิตที่ได้ชาวบ้านผลิตได้ ออมนำออกมาขายด้วยตนเองในตลาดภายในชุมชน.....	306
7 บ้านคลองควน หมู่ 8 ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนที่ดำเนินวิสาหกิจชุมชนปุยหมักกรักสิ่งแวดล้อมเนื่องจากชาวบ้านมีปัญหาเรื่องปุ๋ยราคาแพงสำหรับการปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน.....	306
8 การสัมภาษณ์หาข้อมูล บ้านเรือนจะตั้งอยู่กระจัดกระจายตามสวนหรือที่ทำกินของตนเอง	307

ภาพ	หน้า
9 ผลพวงจากวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงหอยนางรม ส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเล มีร้านอาหารทะเลตามมา ในชุมชนบ้านปากกะแคะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	307
10 บ้านของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่อยู่พร้อมหน้าคนในหลายรุ่น	308
11 บรรยากาศของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันยังคงอยู่ให้เห็นทั่วไป ในสังคมชนบทของภาคใต้ตอนบนในงานบุญต่าง ๆ	308
12 การคมนาคมติดต่อสื่อสารในบางส่วนของภาคใต้ตอนบน การเดินทางติดต่อกับชุมชนภายนอกยังค่อนข้างลำบาก.....	309
13 ในชุมชนชนบทของจังหวัดกระบี่บางส่วนยังมีวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ บางกลุ่มยังยากจน บ้านเรือนเป็นหลังคามุงจาก	309
14 คนในชุมชนส่วนหนึ่งของภาคใต้ตอนบนมีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่มาก กระจายอยู่ในทุกจังหวัด	310
15 การเก็บข้อมูลในชุมชนส่วนหนึ่งอาศัยนักศึกษาที่อบรมแล้วเป็นผู้ช่วยนักวิจัย ภาพเป็นการเก็บข้อมูลในตำบลสี่ขีด อำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช	310
16 ในชุมชนชนบทของภาคใต้ตอนบนมีร้านอาหารภายในหมู่บ้านที่เป็นอาหารประเภทข้าวแกงพื้นบ้าน และก๋วยเตี๋ยว	311
17 ลักษณะการปลูกพืชกินได้รอบบ้านของภาคใต้ตอนบนจะเป็นแบบสวนสุ่มรม เป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่มีมานานตั้งแต่อดีต.....	311
18 วิสาหกิจชุมชนที่เกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการของชุมชน จากปัญหาต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ยที่มีราคาแพง เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อแก้ปัญหา.....	312
19 ลักษณะของชุมชนภาคใต้ตอนบน การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะเป็นแบบกระจาย ทำให้การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนค่อนข้างเป็นไปได้ยากกว่าภาคอื่น	312

ภาพ	หน้า
20 ชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สบาย ๆ เห็นได้ทั่วไปในชุมชน ภาคใต้ตอนบน.....	313
21 การรวมกลุ่มทำให้เกิดกิจกรรมการประชุม การวางแผนร่วมกัน ซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาของชุมชน	313
22 การใช้ภูมิปัญญา และทรัพยากรการผลิตที่มีในชุมชน ผลิตเป็นสินค้า วิสาหกิจชุมชน.....	314
23 การรวมกลุ่มสามารถทำได้ง่าย ๆ ในชุมชน ขึ้นอยู่กับความพร้อม และความเอาจริงของคนในชุมชน	314
24 บริเวณพื้นที่ว่าง ที่สาธารณภายในชุมชนสามารถนำมาใช้ใน การจัดกิจกรรมวิสาหกิจร่วมกันของชุมชนได้	315
25 ศาสนาและ ความเชื่อของคนในภาคใต้ตอนบนมีความหลากหลายมาก แต่ไม่มีปัญหาในเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม.....	315
26 ร้านค้าสินค้าวิสาหกิจชุมชนเป็นการจัดร้านอย่างง่าย ๆ เป็นปัญหา อย่างหนึ่งในเรื่องการทำการตลาดของสินค้า	316
27 ผลผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนมีโอกาขายได้จากการรวมกลุ่มกันให้มีสินค้า ปริมาณมากพอสำหรับพ่อค้าคนกลางที่จะมารับซื้อต่อ	316
28 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มลานเทปาล์ม ตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาพ่อค้าคนกลาง ในจังหวัดกระบี่	317
29 โรงเก็บปุ๋ยของกลุ่มวิสาหกิจ ที่ใช้เศษพืชผลคือซังปาล์มน้ำมัน เป็นตัวหลัก ในการทำปุ๋ยเพื่อใช้เอง และมีส่วนเกินไว้ขายให้กับเกษตรกรทั่วไป	317
30 ที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงเป็นสถานที่จัดงานภายใน ชุมชนได้ตามสถานการณ์	318
31 ลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านริมฝั่งคลอง ยังมีวัฒนธรรม ประเพณีเก่า ๆ คือการแข่งขันเรือของคนในชุมชนให้เห็นอยู่.....	318

ภาพ	หน้า
32 บ้านในชนบทส่วนหนึ่งยังมีได้ทุนสูง ที่สามารถใช้งานได้เอนกประสงค์ ของคนในชุมชน	319
33 การทำบุญที่วัดตามประเพณียังคงอยู่เป็นปรกติของคนในชุมชน ภาคใต้ตอนบน	319
34 สินค้าทอผ้าพื้นบ้านใช้เทคโนโลยีแบบเดิม ๆ ที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เทคโนโลยีการผลิตยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก	320
35 การเลี้ยงหอยแมลงภู่ เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวบ้านชุมชนริมฝั่งทะเล ด้านอ่าวไทยของภาคใต้ตอนบนได้รวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน	320
36 ผลกระทบที่ตามมาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงหอยนางรมที่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ความอุดมสมบูรณ์ที่เคยมี ของสัตว์น้ำกลับคืนมา	321
37 วิสาหกิจชุมชนสามารถทำได้ในทุกพื้นที่แม้แต่อาชีพการเลี้ยงหอยนางรม และหอยแครงในทะเล หากชุมชนพร้อมและมองเห็นความสำคัญ และทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา	321
38 ผู้นำของชุมชนหรือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้ขาย ผู้หญิงก็สามารถนำกลุ่มให้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับได้	322
39 จากเทคโนโลยี กลยุทธ์ทางการตลาด ความช่วยเหลือจากภาครัฐ ตลอดจน ความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชน ทำให้เปลือกมังคุดกลายเป็นสิ่งมีค่า สามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากเปลือกมังคุดได้ที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	322
40 เถาวัลย์ย่านลิภาในชุมชนมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นจากการรวมกลุ่ม การตลาด ขยายขึ้น มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มากขึ้นที่ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	323

ภาพ	หน้า
41 ป้ายมหรสพที่จัดขึ้นในงานวัดแสดงให้เห็นการผสมกลมกลืนของคน หลายกลุ่มในพื้นที่มีทั้งลำซิ่งภาคอีสาน หนังตลุงภาคใต้ ลิเกภาคกลาง และดนตรีสำหรับคนรุ่นใหม่.....	323
42 ในภาคใต้ตอนบนผู้ให้ข้อมูลเป็นความหลากหลายของคนที่นับถือ ศาสนาต่างกัน 2 กลุ่มใหญ่คือพุทธ และอิสลาม	324
43 การรวมกลุ่มที่เข้มแข็งมีทั้งกลุ่มที่มีเฉพาะผู้หญิง หรือไม่จำกัดเพศ และอาจเป็นกลุ่มเฉพาะในชุมชนที่นับถือศาสนาเดียวกัน	324
44 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงผึ้ง เกิดขึ้นโดยที่ชาวบ้านทำสวนผลไม้อยู่แล้ว การแนะนำส่งเสริมจากภาครัฐทำให้กลุ่มเห็นแนวทาง.....	325
45 วิสาหกิจชุมชนทำสุรากลั่น จากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนที่กลั่นสุราดื่ม กันเอง เมื่อกฎหมายเปิดกว้างจึงขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน.....	325
46 การสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน สามารถทำได้ในทุกสถานที่.....	326